

Prima instanță: (Judecătoria Chișinău, sediul Centru) V. Lastavețchi
Instanța de apel: (Curtea de Apel Chișinău) L. Bulgac, Gr. Dașchevici, S. Gîrbu

D E C I Z I E

18 aprilie 2018

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței,
judecători

Iulia Sîrcu
Galina Stratulat
Dumitru Visternicean
Nina Vascan
Dumitru Mardari

examinând recursul declarat de Ministerul Justiției,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată înaintată de Ciorbă Sergiu împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii executorul judecătoresc Caduc Maria, Consiliul municipal Chișinău și Primarul General al municipiului Chișinău cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 16 noiembrie 2017, prin care au fost respinse apelurile declarate de Ciorbă Sergiu și Ministerul Justiției și menținută hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 09 iunie 2017,

c o n s t a t ă:

La 31 mai 2017, Ciorbă Sergiu a înaintat cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii executorul judecătoresc Caduc Maria, Consiliul municipal Chișinău și Primarul General al municipiului Chișinău cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului material și moral.

În motivarea cererii de chemare în judecată, a invocat că prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 26 noiembrie 2008, Primăria municipiului Chișinău și Consiliul municipal Chișinău au fost obligați să îl asigure cu spațiu locativ.

Reclamantul menționează că hotărârea în cauză nu a fost executată până în prezent, iar din lipsă de spațiu locativ, la 31 martie 2014 a încheiat cu Vladimir Popa contractul de locațiune a apartamentului nr. 71 situat în municipiul Chișinău, str. Alba Iulia nr. 87, cu plata lunară a chiriei de 150 de euro.

Ciorbă Sergiu susține că prin neexecutarea hotărârii Curții de Apel Chișinău din 26 noiembrie 2008, i-a fost lezat dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești irevocabile, astfel fiindu-i cauzat prejudiciu material în sumă de 4950 de euro, ce constituie plata pentru locațiunea apartamentului achitată în perioada 31 martie 2014 – 31 decembrie 2016.

Reclamantul solicită constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii Curții de Apel Chișinău din 26 noiembrie 2008, încasarea din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției a prejudiciului material în mărime de 4 950 de euro, echivalentul în lei la data executării hotărârii, încasarea din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției a prejudiciului moral în sumă de 1 800 de euro, echivalentul în lei la data executării hotărârii, pentru perioada 31 martie 2014 – 31 martie 2017 și a cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 09 iunie 2017, acțiunea înaintată de Ciorbă Sergiu a fost admisă parțial.

S-a constatat continuarea încălcării dreptului lui Ciorbă Sergiu la executarea în termen rezonabil a hotărârii Curții de Apel Chișinău din 26 noiembrie 2008.

S-a încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Ciorbă Sergiu suma de 33 000 lei cu titlu de prejudiciu material și suma de 20 000 lei cu titlu de prejudiciu moral.

În rest, acțiunea înaintată de Ciorbă Sergiu a fost respinsă.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 16 noiembrie 2017, au fost respinse apelurile declarate de Ciorbă Sergiu și Ministerul Justiției și menținută hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 09 iunie 2017.

La 08 februarie 2018, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea hotărârilor judecătorești și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care acțiunea înaintată de Ciorbă Sergiu să fie respinsă.

Recurentul Ministerul Justiției, în motivarea recursului a menționat că aprecierea probelor de către instanța de apel a fost arbitrată.

La fel, a relatat că Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, nu prevede încasarea cheltuielilor pentru închirierea spațiului locativ cu titlu de prejudiciu material, o asemenea cerere urmează a fi înaintată într-o procedură separată și anume împotriva autorității publice locale, or Ministerul Justiției nu poate fi obligat să execute din contul statului o obligație care îi revine nemijlocit Consiliului și Primăriei municipiului Chișinău.

Totodată, susține că Ciorbă Sergiu, întru justificarea prejudiciului material solicitat, urma să anexeze probe ce ar confirma plata pentru închirierea spațiului locativ.

Relatează că Ciorbă Sergiu pretinde violarea dreptului la un proces echitabil prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, însă înafara motivațiilor acestuia, nu a fost confirmată existența culpabilității organelor de executarea în procesul de executare a hotărârii judecătorești.

Mai mult ca atât, contractul de locațiune, încheiat la 31 martie 2014 între Ciorbă Sergiu și Popa Vladimir nici nu a fost înregistrat la organul fiscal.

Susține că totuși, în anumite situații, acordarea de satisfacții materiale nu constituie o regulă. Or, în materia drepturilor omului o recunoaștere oficială și publică constituie uneori prin sine o satisfacție.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Cu referire la termenul de declarare a recursului, instanța de recurs menționează că, Curtea de Apel Chișinău a emis dispozitivul deciziei la 16 noiembrie 2017, iar la 15 ianuarie 2018 în adresa părților a fost expediată decizia instanței de apel (f.d. 91 Vol. II).

Astfel, recursul declarat de Ministerul Justiției la 08 februarie 2018, se consideră depus în termenul prevăzut de lege.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 04 aprilie 2018, recursul declarat de către Ministerul Justiției a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Analizând legalitatea deciziei atacate, prin prisma argumentelor invocate în cererea de recurs, Colegiul consideră recursul drept întemeiat și care urmează a fi admis din următoarele motive.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO) a cerut Guvernului *inter alia* să instituie la nivel național un mecanism pentru remedierea persoanelor afectate de neexecutarea hotărârilor judecătorești privind acordarea spațiului locativ.

În acest scop, Parlamentul a adoptat Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Potrivit art. 2 alin. (1) și (2) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi

imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare reclamant).

Sarcina nemijlocită de aplicare a prevederilor dispozițiilor legii enunțate prin stabilirea mărimii reparației prejudiciului cauzat prin încălcarea drepturilor susmenționate le revine instanțelor de judecată în fiecare caz individual, conform regulilor de competență jurisdicțională stabilite la capitolul IV din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova.

La caz se constată că, prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 26 noiembrie 2008, Primăria municipiului Chișinău și Consiliul municipal Chișinău au fost obligați să-l asigure pe Ciorbă Sergiu cu spațiu locativ conform normelor stabilite de legislația în vigoare (f.d. 43-44 Vol. I).

La 09 februarie 2009 Ciorbă Sergiu a solicitat Oficiului de Executare Centru municipiul Chișinău primirea spre executare silită a titlului executoriu din 26 noiembrie 2008, iar prin încheierea din 25 februarie 2009, a fost primit spre executare titlul executoriu.

Instanța de recurs reține că hotărârea Curții de Apel Chișinău din 26 noiembrie 2008 nu a fost executată.

Astfel, la 15 septembrie 2011 Ciorbă Sergiu a înaintat cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului municipal Chișinău și Primăriei municipiului Chișinău cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii Curții de Apel Chișinău din 26 noiembrie 2008 și încasarea sumei de 13 000 euro cu titlu de prejudiciu material în legătură cu închirierea spațiului locativ, încasarea prejudiciului moral în sumă de 3 000 euro și a cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea Judecătoriei Centru municipiul Chișinău din 05 noiembrie 2012, acțiunea înaintată de Ciorbă Sergiu a fost respinsă.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 16 mai 2013, menținută prin decizia Curții Supreme de Justiție din 30 octombrie 2013, a fost admis apelul declarat de Ciorbă Sergiu, casată hotărârea primei instanțe și pronunțată o nouă hotărâre, prin care s-a constatat încălcarea dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii Curții de Apel Chișinău din 26 noiembrie 2008.

S-a încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul lui Ciorbă Sergiu suma de 5 400 euro cu titlu de prejudiciu material și 1 500 euro cu titlu de prejudiciu moral.

În rest, acțiunea a fost respinsă.

De asemenea, la 22 ianuarie 2014 Ciorbă Sergiu a înaintat cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, încasarea sumei de 3 800 euro cu titlu de prejudiciu material pentru perioada neexecutării hotărârii 15 aprilie 2012-15 noiembrie 2013, încasarea sumei de 1 000 euro cu titlu de prejudiciu moral și a cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani municipiul Chișinău din 11 martie 2014, acțiunea înaintată de Ciorbă Sergiu a fost respinsă.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 17 septembrie 2014, a fost respins apelul declarat de Ciorbă Sergiu și menținută hotărârea primei instanțe.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 21 ianuarie 2015, a fost admis recursul declarat de Ciorbă Sergiu, casată decizia Curții de Apel Chișinău din 17 septembrie 2014 și hotărârea Judecătorei Buiucani municipiul Chișinău din 11 martie 2014 și pronunțată o nouă hotărâre, prin care s-a constatat încălcarea continuă a dreptului lui Ciorbă Sergiu la executarea în termen rezonabil a hotărârii Curții de Apel Chișinău din 26 noiembrie 2008.

S-a încasat în beneficiul lui Ciorbă Sergiu din bugetul de stat suma de 19 000 lei cu titlu de prejudiciu material cauzat prin neexecutare.

În rest, acțiunea a fost respinsă.

La fel, materialele cauzei denotă că la 31 martie 2017 Ciorbă Sergiu a înaintat cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, solicitând constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii Curții de Apel Chișinău din 26 noiembrie 2008 pe perioada 31 martie 2014 – 31 decembrie 2016, încasarea din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției a prejudiciului material în mărime de 4 950 de euro (plata chiriei), echivalentul în lei la data executării hotărârii, încasarea din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției a prejudiciului moral în sumă de 1 800 euro, echivalentul în lei la data executării hotărârii, pentru perioada 31 martie 2014 – 31 martie 2017 și a cheltuielilor de judecată.

Fiind investite cu judecarea prezentei acțiuni, instanțele de judecată au constatat continuarea încălcării continue a dreptului lui Ciorbă Sergiu la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, cu încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Ciorbă Sergiu a sumei de 33 000 lei cu titlu de prejudiciu material și sumei de 20 000 lei cu titlu de prejudiciu moral.

În rest, acțiunea a fost respinsă.

În motivarea concluziilor sale, instanțele judecătorești au reținut că pretențiile reclamantului cu privire la repararea prejudiciului material urmează a fi admise parțial, reieșind din prețul chiriei în valoare de 1 000 lei lunar înmulțit cu 33 de luni, care reprezintă termenul de neexecutare a hotărârii judecătorești.

Colegiul conchide, că soluțiile date de instanțele inferioare în speța respectivă este una prematură, în condițiile în care acestea nu au verificat dacă Ciorbă Sergiu a suportat cu adevărat cheltuielile solicitate pentru închirierea spațiului locativ, or probele prezentate de acesta în susținerea pretențiilor sale trezesc dubii rezonabile privitor la autenticitatea acestora.

La caz, instanța de recurs reține, că solicitând încasarea prejudiciului material pentru perioada închirierii spațiului locativ și anume 31 martie 2014 – 31 decembrie 2016, Ciorbă Sergiu a prezentat drept probă copia contractului de locațiune din 31 martie 2014 încheiat cu Popa Vladimir, cu pețul locațiunii în sumă de 150 euro lunar (f.d. 9 Vol. I).

Potrivit art. 4 alin. (1) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare și suportarea costurilor și cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului.

În conformitate cu art. 118 alin. (1) Codul de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

Conform art. 138 alin. (4) Codul de procedură civilă, înscrisul se depune în original sau în copie autentificată în modul stabilit de lege, indicându-se locul de aflare a originalului. Înscrisul se depune în original când, conform legii sau unui alt act normativ, circumstanțele pricinii trebuie confirmate numai cu documente în original sau când copiile de pe documentul prezentat au cuprinsuri contradictorii, precum și în alte cazuri când instanța consideră necesară prezentarea originalului.

Din materialele cauzei se constată, că întru justificarea quantumului prejudiciului material solicitat, Ciorbă Sergiu a prezentat copia actului de confirmare a plăților de locațiune conform contractului de locațiune din 31 martie 2014 (f.d. 10 Vol. I), conform căruia Ciorbă Sergiu a transmis lunar câte 150 de euro, iar Popa Vladimir a primit pentru întreaga perioadă a locațiunii 31 martie 2014-31 decembrie 2016 suma de 4 950 de euro.

Prin prisma normelor de drept menționate, Colegiul consideră că Ciorbă Sergiu urma să anexeze originalele recipiselor privind încasarea plății chiriei spațiului locativ pentru perioada solicitată, precum și ordinele de încasare, prin care să fie confirmat că Popa Vladimir a achitat impozitul pe venit aferent.

Mai mult ca atât, instanțele au omis să se expună asupra faptului că contractul de locațiune nu a fost înregistrat la serviciul fiscal de stat, fapt invocat de Ministerul Justiției în cererea de apel (f.d. 57 Vol. II).

Or, conform art. 90¹ alin. (3⁴) din Codul Fiscal, începând cu 01 ianuarie 2008 persoanele care nu desfășoară activitate de întreprinzător și transmit persoanelor fizice în posesie și/sau folosință (locațiune, arendă, uzufruct) proprietate imobiliară sunt obligate, în termen de 3 zile de la data încheierii contractului, să înregistreze contractul încheiat la subdiviziunea Serviciului Fiscal de Stat în raza căruia sunt deservite și să achite lunar, cel mult la data de 2 a lunii în curs un impozit în mărime de 7% din valoarea contractului.

Deci atât prima instanță, cât și instanța de apel nu au apreciat probele respective prin prisma pertinentei și admisibilității acestora.

Prin urmare, Colegiul constată că instanțele inferioare urmau să stabilească dacă Ciorbă Sergiu a suportat cu adevărat careva cheltuieli în legătură cu neexecutarea hotărârii Curții de Apel Chișinău din 26 noiembrie 2008.

Conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, instanțele de judecată, inclusiv instanțele de apel sunt obligate de a motiva hotărârile sale. În special, decizia instanței de apel trebuie să conțină circumstanțele cauzei constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei referitor la admiterea sau respingerea apelului, alte chestiuni ce au fost soluționate în cadrul judecării pricinii, legea materială și procedurală aplicată în cadrul judecării pricinii, argumentele instanței în caz de respingere a unor probe prezentate de participanți ș.a.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere faptul că, eroarea judiciară în cauză nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul ajunge la concluzia de

a admite recursul, de a casa integral decizia instanței de apel și de a trimite cauza spre rejudecare în instanța de apel.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și, reexaminând cauza, să emită o hotărâre legală și întemeiată.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

A admite recursul declarat de Ministerul Justiției.

A casa integral decizia Curții de Apel Chișinău din 16 noiembrie 2017, adoptată în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată înaintată de Ciorbă Sergiu împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii executorul judecătoresc Caduc Maria, Consiliul municipal Chișinău și Primarul General al municipiului Chișinău cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului material și moral, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în ordine de apel la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,

Iulia Sîrcu

judecători

Galina Stratulat

Dumitru Visternicean

Nina Vascan

Dumitru Mardari